

גיליון מס' 27
15 בפברואר 2010: איך לספר את ההיסטוריה

בנעורי קראתי ספר היסטוריה על המונגולים שנקרא כמו רומן. חוץ ממנו למדתי היסטוריה מהרומנים המצוינים שאספר עליהם להלן – וגם מאלה שכתבו מיקה ולטרי (שנהת המצרי), רוברט גרייבס (אני קלודיוס וקלודיוס האל), וולטר סקוט (אייבנהו וטליסמא), צ'רלס דיקנס (שתי ערים) ואפילו אלכסנדר דיומא (בייחוד ארבעת המוסקטרים). ספרו של גומברך, שתורגם רק עתה, סותר כל השקפה שלפיה ההיסטוריה היא "עיסוק משעמם". מארחים לו לחברה כמה מהרומנים ההיסטוריים האהובים עלי. י"פ

ארוסט גומברך
היסטוריה של העולם לצעירים מכל הגילים
מגרמנית: דן תמיר
ספרי עליית הגג (ידיעות ספרים) 2009

המלצה: גיל 12-14

מהאדם הקדמון והמצאותיו ומהממלכה האדירה במצרים העתיקה ועד המעצמות של המאה העשרים: תולדותיו של העולם במסגרת סיפור קליל למחצה, מרתק וקולח, שכתב צעיר יהודי בווינה (עם השלמות ותיקונים של הצוות הישראלי). הפנייה אל הקורא נעשית בחן, הסיומים של הפרקים מהדהדים בזיכרון, והמעברים מיבשת ליבשת – בהירים ומובנים. מומלץ בכל פה, גם בזכות תמימותו של הכותב, שהאמין כי האדם יחדל בקרוב ממש ממעשי אלימות. גומברך ידוע כהיסטוריון של האמנות (ספרו *קורות האמנות* תורגם לעברית ב-1985).

הנריק סנקביץ'
קוֹו וַאדִיס
מפולנית: אורי אורלב
איורים: אלכסנדר לויטס
זמורה ביתן, סדרת מרגנית 2003

המלצה: גיל 12-14

סיפור אהבה, תככים ובגידה המתרחש ברומא בימי הקיסר נירון – כולל תמונת השריפה שלאורה שר השליט את יצירתו על אודות חורבן טרויה. גיבורי הספר מצטרפים אל הנוצרים הראשונים: אלה בחלו במשתאות ובמעשים מסמרי השיער שהתחוללו אז בעיר שנחשבה לטבור העולם; וכמה מהם מושלכים אל האריות בזירה אך איתנים באמונתם. סיפור נורא הוד, שרק בסופו ממש מתברר פירוש שמו ("לאן אתה הולך").

רפאל סאבאטיני
סקאראמוש
מאנגלית: חיים תרסי
הספרייה הישראלית 1952

המלצה: גיל 11-13

צרפת ערב המהפכה: נער מהאצולה הגמוכה מצטרף ללהקת שחקנים בנוסח הקומדיה דל-ארטה, לומד סיוף ונעשה נציג ב"אסיפת המעמדות" שקדמה למהפכה. יחד עם שתי ערים של דיקנס ועם בימי שלטון האימים של הגטי מתקבלת תמונה די מלאה של העשור הסוער שהסתיים עם שובו של נפוליאון ממצרים.

ניק אנוב
האח האובד
מרוסית: י' בת מרים
סדרת נעורים ספרית פועלים 1943

המלצה: גיל 11-13

שלושה נערים נודדים על פני רוסיה הענקית ממש בעיצומן של המהפכה ומלחמת האזרחים (1918): בוריה שברח מהבית; ואלה המחפשים אחריו, אחיו וולודיה וכן הדוד פטריק. הרכבות אינן נוסעות, הלחם יקר, אנשים נרצחים ברחובות... פעם הם חוצים נהרות אדירים, פעם מושלכים לבית הסוהר – ובזכות תבונתם נמלטים ממנו – וכך וגם אחרת מעורבים יותר מפעם במאבק הדמים שהתחולל ברוסיה. למזלם מסייעים להם אנשים שהם פוגשים: פעם קצין "לבן" המתחפש לבעל מלאכה (כדי שהבולשביקים לא יאסרו אותו); ופעם מהפכן בולשביק (ואוי לו אם יתפסו אותו ה"לבנים"). אדם שהם נתקלים בו מספר להם כי בעיצומם של הקרבות (!) הוא מחפש אחר מכתבים ששלח דוסטויבסקי לאהובתו.

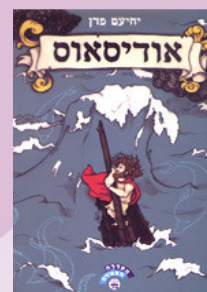
מונה מספר לכוכבים
מאנגלית: יחיעם פדן
איורים: ברכה אלחסיד-גרומר
הקיבוץ המאוחד 1997

המלצה: גיל 10-12

לאנמריה מתברר שחברתה הטובה ביותר, אלן, היא יהודייה; האם יהיה גורלה כגורלם של היהודים שנעלמו ואין איש יודע היכן הם? ואולי יש דרך למנוע את רוע הגזירה? סיפורה החרג והנפלא של הצלת יהודי דנמרק ב-1941 נמסר באמצעות החברות המאחדת שתי ילדות, ובלי להכביר בפרטים ההיסטוריים או במונחים מאותה התקופה.

יחיעם פדן
אודיסאוס
איורים: רחלי פלאוט
כתר 2007

המלצה: גיל 10-12

ביוגרפיה נטולת אלים, מפלצות ומעשים על טבעיים של אחד מגדולי הנוסעים שהיו אי פעם. סיפור חייו ה"אמיתי" של החכם ביוונים, גיבור שתי הפואמות של הומרוס, כולל רמיזות סיפוריות לדרך שבה הפכו מעלליו לסיפורים אגדיים. מה שלא נאמר באיליאדה ובאודיסאה הושלם בעזרת רמזים שנמצאו בשירה הקדומה. המחבר משוכנע כי התיאורים המדויקים של האיש, מולדתו ונדודיו מוכיחים כי הגיבור אינו פרי דמיונו של הומרוס – למרות המפלצות והענקים שכלל בשירתו – אלא שמדובר בדמות היסטורית.